

ZAUIJMAVÉ METEOJAVY

Ak chodíte radi do hôr, môže sa vám stať, že uvidíte to, čo iní nie. Nielen prekrásne výhľady z vrcholov, ale aj úkazy, ktoré by sme mohli nazvať spoločným menom meteojavy. Dianie na oblohe je v prvom rade pomôckou pri určovaní počasia, ale meteorologické javy sú aj nádherné a zaujímavé. V horách vznikajú vplyvom pôsobenia prírodných živlov osobitné javy, ktoré môžu turistu očariť, no niekedy môžu byť aj nebezpečné. Nie sú pre Slovensko špecifické, pretože sa vyskytujú vo všetkých terénoch alpského charakteru.

Farebný sneh

Na horách je možné občas pozorovať aj farebný sneh – zelený, žltý, ale najčastejšie červený. Farebné polia majú v našich podmienkach niekoľkometrový priemer. Hĺbka zafarbeného snehu je veľmi malá. Tento jav zapríčiňujú niektoré druhy mikroskopických rias, ktoré majú schopnosť rásť pri nízkych teplotách. Takéto riasy sa nachádzajú aj v niektorých sprístupnených a osvetlených jaskyniach. Dobré sa im darí napr. v Harmaneckej jaskyni, v ktorej je veľmi nízka teplota počas celého roka. V riasach sa nachádza farbivo, od ktorého dostáva sneh pri ich vysokej koncentrácii farbu. V roku 1983 boli v horskej časti Salatínskej doliny spozorované menšie súvislé plochy červeného snehu. V okolí polárneho kruhu sa však červený sneh ťahá neraz v dĺžke niekoľkých kilometrov.

Farebný sneh na horách

Vidina Brockenu

Vidina Brockenu na horách

Tento prírodný jav je zriedkavý a prvýkrát bol opísaný podľa pozorovania na štíte Brocken v pohorí Harz v Nemecku. Ide o objavenie siluety pripomínajúcej postavu obrovského človeka na mraku.

S týmto úkazom sa môžete stretnúť v horách za hmlistého počasia, keď je slnko nízko nad obzorom. Prejavuje sa tak, že vidíte okolo svojho tieňa kruhové farebné spektrum – gloriolu. Gloriola sa tvorí okolo tieňa vrhaného postavou na oblačnú vrstvu alebo hmlu. Vzniká spätným ohybom svetla na malých kvapôčkach hmly. Biele svetlo sa rozkladá na spektrálne farby, ktorých poradie zodpovedá dúhe.

Sled farieb sa môže niekoľkokrát opakovať. Rozložené slnečné lúče majú funkciu projektora a mrak má funkciu filmového plátna. Ľudia žijúci v horách verili, že tento úkaz je príznakom smrti, alebo nešťastia v horách. Pastieri sa ho báli a tento jav im spôsoboval panický strach, pretože ho spájali s nadprirodzenými silami. Miestne pomenovanie úkazu bolo „zjavenie mnícha“. Podobný jav možno niekedy vidieť aj z lietadla.

Vidina Brockenu z lietadla

Medzi horolezcami dodnes koluje povera, že:

- Prvé uvidenie glorioly – hory ťa vítajú. Znamená šťastie v horách.
- Druhé – hory ťa varujú. Znamená nebezpečenstvo smrti.
- Tretie – hory ťa milujú. Znamená, že je prekonané nebezpečenstvo, dotýčný sa zaradil medzi skúsených znalcov hôr.

Eliášov oheň

Eliášov oheň vzniká na mori a na vysokých vrchoch. Jeho podstatou sú tiché výboje medzi vyčnievajúcimi predmetmi a búrkovými oblakmi. V dôsledku silnej ionizácie ovzdušia sa napríklad okolo hlavy človeka stojaceho na vrchole vytvára svetielkovanie. Tento búrkový výboj je niekedy spojený aj so strašidelným praskotom. V čase letných hrmavíc možno niekedy vidieť oheň svätého Eliáša vo fascinujúcej akcii, keď na chvíľu zaleje magickou belasou žiarou napríklad kovové zakončenia veží či stožiarov. Eliášov oheň sa dá pomerne často pozorovať na širom mori, pretože plávajúca loď predstavuje na vodnej ploche vyvýšeninu. V minulosti námorníci verili, že je to dobré znamenie, ktoré ich ochraňuje. Pôvod pomenovania tohto javu nájdeme v Biblii. Podľa nej starozákonný prorok Eliáš zvíťazil na hore Karmel nad mnohými falošnými prorokmi pomocou podobného ohňa zoslaného v pravej chvíli z nebies. Táto udalosť ostala v pamäti ľudstva dodnes vďaka pojmu oheň svätého Eliáša.

Zaujímavých meteojavov je však oveľa viac, takže vám prajeme veľa šťastia pri ich pozorovaní alebo štúdiu.

Ján Gmiterko